

Nr 40.

Ankom till riksdagens kansli den 5 maj 1931 kl. 12 m.

Utlåtande, angående vissa ändringar i bankoreglementet.

I en till bankoutskottet avlåten, den 10 april 1931 dagtecknad skrivelse hava fullmäktige i riksbanken framlagt förslag rörande vissa ändringar i bankoreglementet.

Till en början hava fullmäktige i berörda skrivelse ifrågasatt sådan ändring § 10. av § 10 i reglementet, att den däri stadgade begränsningen av beloppet för utländsk kredit skulle borttagas. Fullmäktige hava föreslagit, att paragrafen måtte erhålla följande ändrade lydelse:

»Riksbanken äger begagna utländsk kredit enligt vad därom stadgas i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 20 § första stycket.»

Beträffande motiveringen för fullmäktiges förslag får utskottet hänvisa till sitt denna dag avgivna utlåtande nr 39.

I sin ovanberörda skrivelse hava fullmäktige i övrigt anfört följande:

Enligt § 11 mom. 2 bankoreglementet skola å sedlar av 1 000 kronors § 11 mom. 2. valör namnteckningarna handskrivas men å övriga sedlar anbringas genom tryck.

Föreskriften om handskrivna namnteckningar har tidigare omfattat sedlar av samtliga valörer. Ännu i det år 1902 fastställda reglementet fanns föreskrivet, att å sedlar av 100 kronors och 50 kronors valör en namnteckning skulle vara tryckt och en handskriven, och att å sedlar av 1 000 kronors valör båda namnteckningarna skulle vara handskrivna. I det år 1903 fastställda reglementet erhöll paragrafen sin nuvarande lydelse. Såsom motiv för ändringen anfördes sedelmängdens ökning samt att med den kontroll, som utövades vid sedlarnas tryckning, det ej syntes för riksbanken kunna medföra någon risk, om båda namnteckningarna jämväl i 100- och 50-kronorssedlarna anbringades genom tryck.

I Norge, där högsta sedelvalören är 1 000 kronor, tryckes den å sedlarna förekommande namnteckningen. I Danmark, där högsta sedelvalören är 500 kronor, tryckas sedan år 1910 båda namnteckningarna å sedlarna.

Erfarenheten har visat, att den år 1903 vidtagna ändringen beträffande anbringandet av namnteckningarna å 100- och 50-kronorssedlarna ur kontrollsynpunkt ej inneburit någon olägenhet för riksbanken. Tydligt är, att den medfört en avsevärd arbetsbesparing. Enligt fullmäktiges mening bör det ej föranleda några betänkligheter att beträffande sedlarna å 1 000 kronors valör i förevarande avseende tillämpa samma förfaringssätt som i fråga om sedlarna av övriga valörer.

Bihang till riksdagens protokoll 1931. 8 saml. 26 häft. (Nr 40.)

Det har vid flera tillfällen ifrågasatts, huruvida ej sedlarna borde förseas med namnteckning av fullmäktig. Möjlighet härtill synes böra beredas i samband med nu ifrågasatta ändring av förevarande paragraf.

I anslutning till vad sålunda anförts, hemställa fullmäktige om följande ändrade lydelse av § 11 mom. 2:

»Å sedlarna anbringas genom tryck två namnteckningar av fullmäktige eller tjänstemän.»

§ 21 mom. 1. I § 21 mom. 1 angivas vilka områden, som ingå i varje kontors lånedistrikt. Av praktiska skäl, bland annat med hänsyn till tid efter annan inträffande förändringar i kommunikationsförhållandena, synes det vara lämpligt, att det överlämnas åt fullmäktige att fastställa närmare bestämmelser i förevarande avseende. Fullmäktiges beslut om ändringar i distriktsindelningen bliva sedermera vid granskning av fullmäktiges protokoll föremål för prövning av riksdagens bankoutskott och revisorer.

Orden »i avseende å samtliga avdelningskontoren» samt orden »beträffande lånerörelsen» synas kunna utgå.

I enlighet härmed torde § 21 mom. 1 böra omredigeras och erhålla följande lydelse:

»Riksbankens utlåningsrörelse drives genom huvudkontoret i Stockholm och avdelningskontoren i orterna med tillämpning av den indelning i lånedistrikt, som fastställles av fullmäktige, samt under iakttagande av de villkor och bestämmelser, som fullmäktige i övrigt äga föreskriva.»

§ 22 c). I § 22 angives utlåningsrörelsens omfattning enligt 13 § lagen för Sveriges riksbank. Kungl. Maj:t har i en till innevarande års riksdag avlåten proposition nr 68 föreslagit sådan ändrad lydelse av sistnämnda paragraf, att utlåning må ske jämväl mot panträtt, stiftad enligt reglerna i Kungl. Maj:ts till riksdagen jämväl avgivna förslag till lag om upplagshus och upplagsbevis, vilket förslag numera i huvudsak godkänts av riksdagen. Om förslaget till ändring av 13 § riksbankslagen vinner riksdagens bifall, torde härav ändring påkallas i § 22 c) och bestämmelsen böra erhålla följande lydelse:

»c) utlåning mot panträtt i varor;»

§ 25 mom. 1, 3 och 4. I anslutning till vad ovan under § 22 anförts och under där angiven förutsättning torde § 25 mom. 1 böra erhålla följande ändrade lydelse:

»Utlåning sker mot förbindelse till återbetalning å bestämd tid av högst sex månader i förening med panträtt, som stiftats genom överlåtelse av upplagspantbevis eller upplagsbevis, varom stadgas i lagen om upplagshus och upplagsbevis, eller upplåtits i varor, liggande å allmän våg eller satta i förvar hos tredje man, vilken förbundit sig att hålla dem eller deras värde riksbanken tillhanda, för såvitt den, som utfärdat beviset eller åtagit sig förbindelsen, prövas därför vederhäftig.»

Andra stycket i mom. 1 samt mom. 3 och 4 innehålla detaljföreskrifter av teknisk art och torde därför böra utgå samt ersättas med ett stadgande av följande lydelse:

»I övrigt erforderliga föreskrifter meddelas av fullmäktige.»

§ 28. Fullmäktige vilja erinra, att i det förslag till ändrad lydelse av 15 § lagen för Sveriges riksbank, vilket samtidigt överlämnas till utskottet, fullmäktige på där anført skäl hemställt, att bestämmelsen om rätt för full-

mäktig och styrelseledamot att erhålla lån mot pant av varor måtte utgå. Om detta bifalles, torde motsvarande ändring böra ske i förevarande paragraf. Lån och kreditiv till fullmäktige och styrelseledamöter skulle alltså beviljas endast mot säkerhet av statens, allmänna hypoteksbankens och, i stället för »hypoteksföreningars», konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer. Då enligt mom. 1 punkt 2:o) tjänstemän i riksbanken äga erhålla lån eller kassakreditiv mot säkerhet av, förutom nyss omförmälda obligationer, jämväl kommuners obligationer, anse fullmäktige sistnämnda bestämmelse böra utsträckas till att omfatta jämväl obligationer, som i belåningshänseende av fullmäktige likställas med kommuners obligationer. För närvarande belånas på samma villkor som kommuners obligationer sådana, utfärdade av svenska bostadskreditkassan, svenska skeppshypotekskassan, landsting, inteckningsbolag och aktiebolaget Göteborgs hypotekskassa.

Såsom anföres i förutnämnda förslag till ändrad lydelse av 15 § riksbankslagen torde med fullmäktig eller styrelseledamot böra likställas suppleant för dem.

I mom. 2 har viss omredigering föreslagits, varigenom avfattningen bringas i överensstämmelse med lydelsen av 15 § riksbankslagen.

Mom. 3 i paragrafen, som endast berör en teknisk detalj, synes kunna utgå. Detsamma gäller hänvisningen till 15 § riksbankslagen.

Ifrågavarande paragraf torde sålunda böra erhålla följande ändrade lydelse:

»För — — — — — bestämmelser.

Mom. 1. Diskontering, lån, kassakreditiv eller kredit i löpande räkning må ej beviljas:

1:o) fullmäktig i riksbanken eller ledamot av styrelse vid avdelningskontor; dock att de kunna erhålla lån och kassakreditiv mot säkerhet av statens, allmänna hypoteksbankens eller konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer;

2:o) tjänstinnehavare vid riksbankens huvudkontor eller avdelningskontor; dock äga bemälda tjänstinnehavare att vid huvudkontoret eller vederbörande avdelningskontor erhålla lån eller kassakreditiv mot säkerhet av obligationer, utfärdade av staten, allmänna hypoteksbanken, konungariket Sveriges stadshypotekskassa eller kommun eller ock obligationer, som i belåningshänseende av fullmäktige likställas med sistnämnda slag av obligationer.

Mom. 2. Lån, kassakreditiv eller kredit i löpande räkning med borgen av fullmäktig, styrelseledamot eller tjänstinnehavare i riksbanken må icke beviljas; ej heller må växel, å vilken fullmäktig, styrelseledamot eller tjänstinnehavare i riksbanken är tecknad såsom acceptant, trassent eller siste endossent, i riksbanken diskonteras.

Mom 3. Vad i denna paragraf stadgas om fullmäktig eller styrelseledamot gäller ock suppleant för fullmäktig eller styrelseledamot.»

Den nuvarande avfattningen av § 31 mom. 2 kan föranleda, att den ränta, som beräknas å lån efter förfallodagen, måste utgå efter lägre räntesats än den, som samtidigt tillämpas för ännu ej förfallna lån av samma slag. Bestämmelsen bör således i varje fall omformuleras. Men då fullmäktige jämlikt mom. 1 äga bestämma räntesatserna för utlåningen i allmänhet, synes stadgandet i mom. 2 böra uteslutas. Till följd härav lär jämväl beteckningen »Mom. 1» böra utgå.

§ 31.

§ 45 mom. 1. Under åberopande av vad bankoutskottet anfört under punkt 2:o av sitt utlåtande nr 13 angående verkställd granskning av riksbankens styrelse och förvaltning, föreslå fullmäktige, att i § 45 punkt 1:o) må utgå.

Då anslag, anvisade av rikets ständer, icke vidare utgå, föreslås härav betingad ändring i punkt 3:o).

Bestämmelsen i punkt 4:o om ersättning för utarbetande av fortsättning av registret över riksbankens handlingar torde böra utgå, då enligt fullmäktiges beslut ifrågakvarande arbete numera utan särskild ersättning utföres å fullmäktiges expedition.

§ 45 mom. 1 torde alltså böra erhålla följande lydelse:

»Mom. 1. Åt fullmäktige är överlämnat att, förutom vad avlöningsreglementet för befattningshavare vid riksdagens verk jämte särskilda bestämmelser angående tillämpning av detsamma angiver, låta av riksbankens medel utbetala

- 1:o) bidragen till — — — — — pappersbruk;
- 2:o) de av riksdagen till enskilda personer fastställda årliga anslag;
- 3:o) vad som erfordras — — — — — bevakning; ävensom
- 4:o) bidrag till — — — — — tjänstemän.

Om inträffade förändringar rörande de under 1:o) och 2:o) omförmälda anslag skola fullmäktige hos bankoutskottet göra anmälan.»

Under de senaste åren hava avsevärt vidgade förbindelser mellan riksbanken och ett stort antal utländska banker kommit till stånd. Detta samarbete har, särskilt efter tillkomsten av banken för internationell betalningsutjämning, allt mer utvecklats. Fullmäktige tillföras härigenom upplysningar och erfarenheter, vilka äro synnerligen värdefulla för handhavandet av deras uppgifter.

Upprätthållandet och utnyttjandet av ett dylikt samarbete är över huvud taget endast möjligt genom sammanträffanden med de ledande personerna i nämnda banker. Dylika besök i utlandet hava också i stor utsträckning gjorts av i första hand förste deputeraden, i vissa fall tillsammans med annan fullmäktig. Utländska bankmän hava då och då besökt Stockholm.

Riksbankens representanter hava vid sammanträffanden med utländska bankmän rönt stor gästfrihet. Det torde vara påkallat, att fullmäktige vid lämpligt tillfälle återgälda denna. I vissa fall har så skett enskilt av fullmäktige eller någon av dem. Kostnaderna för dylik representation torde dock i huvudsak böra bestridas av riksbanken.

I reglementet för riksbankens styrelse och förvaltning finnas inga bestämmelser om anslag för representationsutgifter. Det synes sålunda vara fullmäktige obetaget att utanordna medel för sådant ändamål. Fullmäktige hava också någon gång träffat beslut därom. Skulle utskottet anse, att en bestämmelse därom bör fastställas i reglementet, torde denna böra formuleras sålunda, att fullmäktige erhålla bemyndigande att av riksbankens medel utbetala högst 3 000 kronor för år, att användas för representation för riksbankens räkning.

Utskottet. De av fullmäktige framlagda förslagen till ändringar i bankoreglementet ansluta sig, vad beträffar §§ 10, 22, 25 och 28, väsentligen till de ändringar i riksbankslagen, vilka tillstyrkts i det av utskottet denna dag avgivna ut-

låtandet nr 39. Berörda förslag hava icke givit utskottet anledning till erinran.

De ändringar, som av fullmäktige i övrigt föreslagits, hava jämväl synts utskottet vara väl motiverade, och får utskottet därför tillstyrka desamma med vissa smärre jämkningar av formell art.

De föreslagna nya bestämmelserna i §§ 22 och 25, vilka sammanhånga med tillstyrkt ändring i 13 § riksbankslagen, torde böra erhålla tillämpning först från och med den 1 januari 1932, då ändringen i nämnda lagrum skulle träda i kraft.

Vad angår den av fullmäktige berörda frågan om bestridandet av representationsutgifter för fullmäktige, delar utskottet fullmäktiges uppfattning därom, att det måste anses vara fullmäktige obetaget att utanordna erforderliga medel för dylikt ändamål. Vid sådant förhållande torde något stadgande i ämnet icke behöva intagas i bankoreglementet.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av fullmäktiges i riksbanken förevarande framställning, må besluta, att §§ 10, 11, 21, 22, 25, 28, 31 och 45 bankoreglementet skola erhålla den ändrade lydelse, som av det följande framgår, med iakttagande att ändringarna i §§ 22 och 25 skola tillämpas först från och med den 1 januari 1932:

§ 10.

Riksbanken äger begagna utländsk kredit enligt vad därom stadgas i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897, 20 § första stycket.

§ 11.

Mom. 1. Texten — — — — — 1873.
 Mom. 2. Å sedlarna anbringas genom tryck två namnteckningar av fullmäktige eller tjänstemän.

Mom. 3. Riksbankens — — — — — myntet.

Mom. 4. I fråga — — — — — huvudkontor.

Mom. 5. Framställning — — — — — fullmäktige.

Mom. 6. Sedlar — — — — — obrukbargöras.

(Jfr 5 § i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897.)

§ 21.

Mom. 1. Riksbankens utlåningsrörelse drives genom huvudkontoret i Stockholm och avdelningskontoren i orterna med tillämpning av den indelning i lånedistrikt, som fast-

ställes av fullmäktige, samt under iakttagande av de villkor och bestämmelser i övrigt, som fullmäktige äga föreskriva.

Mom. 2. Diskontering — — — — — kontor.

§ 22.

I överensstämmelse — — — — — utlåningsrörelsen:

- a) diskontering av växlar;
- b) utlåning — — — — — förbindelse;
- c) utlåning mot panträtt i varor;
- d) beviljande — — — — — räkning;
- e) beviljande — — — — — avbetalningslånefonden.

c) *Utlåning mot panträtt i varor.*

§ 25.

Mom. 1. Utlåning sker mot förbindelse till återbetalning å bestämd tid av högst sex månader i förening med panträtt, som stiftats genom överlåtelse av upplagspantbevis eller upplagsbevis, varom stadgas i lagen om upplagshus och upplagsbevis, eller upplåtits i varor, liggande å allmän våg eller satta i förvar hos tredje man, vilken förbundit sig att hålla dem eller deras värde riksbanken tillhanda, för såvitt den, som utfärdat beviset eller åtagit sig förbindelsen, prövas därför vederhäftig.

Mom. 2. Fullmäktige bestämma såväl vilka slag av varor må belånas som även belåningspriset och äga att föreskriva den kontroll med avseende på de upplagda varornas behöriga förvarande, som de finna ändamålsenlig och för riksbankens säkerhet behövlig.

I övrigt erforderliga föreskrifter meddelas av fullmäktige.

§ 28.

För — — — — — bestämmelser.

Mom. 1. Diskontering — — — — — beviljas:

1:o) fullmäktig i riksbanken eller ledamot av styrelse vid avdelningskontor; dock att de kunna erhålla lån och kassakreditiv mot säkerhet av statens, allmänna hypoteksbankens eller konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer;

2:o) tjänstinnehavare vid riksbankens huvudkontor eller avdelningskontor; dock äga bemälda tjänstinnehavare att vid huvudkontoret eller vederbörande avdelningskontor erhålla lån och kassakreditiv mot säkerhet av obligationer, utfärdade av staten, allmänna hypoteksbanken, konungariket Sveriges stadshypotekskassa eller kommun, eller ock obli-

tioner, som i belåningshänseende av fullmäktige likställas med sistnämnda slag av obligationer.

Mom. 2. Lån, kassakreditiv eller kredit i löpande räkning med borgen av fullmäktig, styrelseledamot eller tjänstinnehavare i riksbanken må icke beviljas; ej heller må växel, å vilken fullmäktig, styrelseledamot eller tjänstinnehavare i riksbanken är tecknad såsom acceptant, trassent eller siste endossent, i riksbanken diskonteras.

Mom. 3. Vad i denna paragraf stadgas om fullmäktig eller styrelseledamot gäller ock suppleant för fullmäktig eller styrelseledamot.

(Jfr 15 § i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897.)

§ 31.

Räntan för lån, kassakreditiv och kredit i löpande räkning samt vid köp av växlar äga fullmäktige bestämma med avseende å såväl penningställningen som utlåningstiden och de säkerheter, vilka erbjudas; och kan denna ränta vara olika i riksbankens huvud- och avdelningskontor.

§ 45.

Mom. 1. Åt fullmäktige är överlämnat att, förutom vad avlöningsreglementet för befattningshavare vid riksdagens verk jämte särskilda bestämmelser angående tillämpning av detsamma angiver, låta av riksbankens medel utbetala

1:o) bidragen — — — — — pappersbruk;

2:o) av riksdagen till enskilda personer fastställda årliga anslag;

3:o) vad — — — — — bevakning; ävensom

4:o) bidrag till frukostservering under arbetstiden åt riksbankens tjänstemän.

Om inträffade förändringar rörande de under 1:o) och 2:o) omförmälda anslag skola fullmäktige hos bankoutskottet göra anmälan.

Mom. 2. Vid — — — — — lämpliga.

Stockholm den 5 maj 1931.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Närvarande: Se anteckning å utlåtande nr 39.